

भोटखोला गाउँपालिका
गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय

हटिया, सङ्खुवासभा
प्रदेश १, नेपाल

आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली निर्देशिका २०७८

भोटखोला गाउँपालिका

गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय

हटिया, संखुवासभा

आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली निर्देशिका, २०७८

प्रस्तावना :- भोटखोला गाउँपालिकामा सुशासन, पारदर्शिता, मितव्ययिता, वित्तीय अनुशासन कायम गर्ने कार्यका लागि आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली निर्देशिका बनाई लागू गर्न वाञ्छनीय भएकाले स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७८ को दफा ७८ को प्रयोजनका लागि र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७८ को दफा १०२ ले स्थानीय सरकारलाई प्रदान गरेको अधिकार बमोजिम भोटखोला गाउँकार्यपालिकाले यो निर्देशिका बनाई लागू गरेको छ ।

परिच्छेद - १

प्रारम्भिक

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ :** (१) यस निर्देशिकाको नाम “आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली निर्देशिका २०७८” रहेको छ ।

(२) यो निर्देशिका तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

(३) यो निर्देशिकामा उल्लेखित मापदण्डहरूको पालना पालना गर्नु यस कार्यालयका सबै जनप्रतिनिधि पदाधिकारी एवं कर्मचारीहरूको कर्तव्य र दायित्व हुनेछ ।

२. **परिभाषा :** विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस निर्देशिकामा,

(क) “कर्मचारी” भन्नाले भोटखोला गाउँपालिकाको कार्यालयमा कार्यरत स्थायी/ अस्थायी/ करार सेवामा कार्यरत कर्मचारी सम्झनु पर्छ ।

(ख) “कार्यालय” भन्नाले भोटखोला गाउँपालिकाको कार्यालय सम्झनु पर्छ ।

(ग) “नयाँ सवारी साधन” भन्नाले भोटखोला गाउँपालिकाको कार्यालयले सवारी साधन खरिद गरेको २ (दुई) वर्ष सम्मको नयाँ सवारी साधन सम्झनु पर्छ ।

(घ) “गाउँपालिका” भन्नाले भोटखोला गाउँपालिका भोटखोला, धनुषालाई सम्झनु पर्छ ।

(ङ) “तोकिए बमोजिम” भन्नाले भोटखोला गाउँपालिकाको कार्यालयबाट स्वीकृत एवं अन्य प्रचलित कानूनमा तोकिए बमोजिम सम्झनु पर्छ ।

परिच्छेद - २

कर्मचारी व्यवस्थापन र कार्यसम्पादन

३. कर्मचारी व्यवस्थापन : (१) उपलब्ध भएसम्म स्वीकृत दरबन्दीभित्रका स्थायी कर्मचारीहरूबाट मात्र कार्यालयको कार्यसम्पादन गराइनु छ, तर पर्याप्त कर्मचारीको उपलब्धता नभएमा कार्यालयको आवश्यकता हेरी स्वीकृत दरबन्दीमा प्रचलित कानूनी प्रक्रिया पूरागरी सेवा करारमा कर्मचारीहरू राख्न सकिनेछ।
(२) स्वीकृत दरबन्दीमा नपरेका विशेष किसिमको कार्य गराउन करारमा सेवा लिनुपर्ने अवस्था विद्यमान भएमा स्वीकृत बजेटको परिधिभित्र रही प्रचलित कानूनी प्रक्रिया पूरा गरी कार्यालयले सेवा करारमा कर्मचारीहरू राख्न सक्नेछ।
४. कर्मचारी खटाइने : उपलब्ध भएसम्म शाखा प्रमुख पदमा अधिकृत स्तरको कर्मचारी खटाइनेछ।
५. कार्यसम्पादन पुस्तिकाको प्रयोग : सबै कर्मचारीहरूले गाउँपालिकाबाट गयार भएको कार्यसम्पादन पुस्तिकाको नियमित एवम् उचित प्रयोग गर्नु पर्नेछ।
६. अभिलेख राख्नुपर्ने : (१) कार्यालयबाट उठान हुने प्रत्येक टिप्पणी फाइलसाथ कागजातहरूको पञ्जिका बनाई राख्नु पर्नेछ।
(२) सबै शाखा एवम् वडा कार्यालयहरूले अन्य कार्यालयहरूबाट प्राप्त हुने तथा अन्य कार्यालयहरूमा पठाइने पत्र एवम् कागजातहरूको अभिलेख व्यवस्थित गरी राख्नु पर्नेछ।
७. पूर्ण पालना गर्ने : कार्यालय तथा कर्मचारीहरूबाट प्रचलित नियम, कानून र परिपत्रमा भएका व्यवस्थाहरूको पूर्ण पालना गर्नु गराउनु पर्नेछ।
८. कार्यसम्पादन एवम् सेवा प्रवाह : कार्यसम्पादन एवम् सेवा प्रवाहको क्रममा कर्मचारीले अन्तर शाखा एवम् अन्तर वैयक्तिक सम्बन्ध कायम गर्दै विनम्रता र तत्परतासाथ कार्यसम्पादन गर्नु पर्नेछ।
९. निरन्तर सुधार र असल अभ्यास गर्नुपर्ने : कर्मचारीहरूले निरन्तर सुधार र असल कामको सुरुआत आफैबाट प्रारम्भ गर्ने परिपाटीको विकास गर्नुपर्नेछ।
१०. पोसाक तथा परिचयपत्र : कर्मचारीहरू कार्यालयमा उपस्थित हुँदा तोकिए बमोजिमको पोसाक तथा परिचयपत्र अनिवार्य लगाउनु पर्नेछ।
११. अनुशासन र आज्ञापालन : (१) कर्मचारीहरू पदीय मर्यादा र अनुशासनमा रही आफ्नो कर्तव्य इमान्दारी र तत्परतासाथ पालना गर्नुपर्नेछ।

(२) कर्मचारीहरूले आफूलाई खटाएको शाखा/कार्यालयमा रही तोकिएको कामकाज गर्नु पर्नेछ ।

१२. समय पालना र नियमितता : कर्मचारीले निर्धारित समयमा नियमित रूपले कार्यालयमा उपस्थित भई विद्युतीय हाजिरी एवम् हाजिरी पुस्तिकामा अनिवार्य रूपमा हाजिरी गर्नु पर्नेछ ।

१३. बिदा : कर्मचारीहरू बिदा बस्नु परेमा अनिवार्य रूपमा बिदा स्वीकृत गर्ने अधिकारीबाट बिदा स्वीकृत गराउनु पर्नेछ ।

१४. सम्पत्ति विवरण पेस गर्नुपर्ने : प्रत्येक जनप्रतिनिधि पदाधिकारी एवम् कर्मचारीले आर्थिक वर्ष समाप्त भएको साठी दिनभित्र सम्पत्ति विवरण तोकिएको कार्यालयमा अनिवार्य रूपमा बुझाउनु पर्नेछ ।

१५. जिम्मेवारी हस्तान्तरण एवम् बरबुझारथ गर्नुपर्ने : (१) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लगायत अन्य कर्मचारीहरू सरुवा भै जाँदा आफ्नो ठाउँमा सरुवा भै आउने कर्मचारी वा उक्त पदमा निमित्त तोकिएको कर्मचारीलाई आफूले सम्पादन गरी आएको काम र अभिलेख राखिएको स्थान आदिको बारेमा जानकारी दिने, संस्थागत सूचना एवम् कागजात/अभिलेख हस्तान्तरण गर्ने प्रणाली स्थापित गरिनेछ ।

(२) कर्मचारीहरू सरुवा वा अन्यत्र काज खटिई जाँदा आफ्नो जिम्मामा रहेको नगद, फाइल एवम् कागजातहरू, कार्यालयका अन्य सामान तथा सवारी साधन कार्यालयबाट तोकिएको कर्मचारीलाई अनिवार्य रूपमा बुझाउनु पर्नेछ र निजले बुझाएको प्रमाण कागजात पेस नगरेसम्म रमाना दिइने छैन ।

१६. कार्यालयको सम्पत्ति तथा कर्मचारी व्यक्तिगत कार्यमा प्रयोग गर्न नपाइने :

गाउँपालिकाका जनप्रतिनिधि पदाधिकारी तथा कर्मचारीले गाउँपालिकाको सम्पत्ति एवम् जनशक्ति व्यक्तिगत कार्यमा प्रयोग गर्न पाइने छैन ।

परिच्छेद - ३
अनुगमन र भ्रमण

१७. अनुगमन : (१) भोटखोला गाउँपालिका अर्न्तगत सञ्चालित कार्यक्रम, योजना, आयोजनाको सम्बन्धित पदाधिकारीबाट नियमित अनुगमन गर्नु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम अनुगमन गर्दा समितिका अतिरिक्त सम्बन्धित पदाधिकारी र कर्मचारी मात्र खटाइनेछ ।

(३) आयोजनाको अनुगमन पश्चात् तोकिएको ढाँचामा तोकिएको अधिकारी समक्ष प्रतिवेदन पेस गर्नु पर्नेछ ।

१८. भ्रमणमा खटाइने : (१) प्रत्यक्ष रुपमा कर्मचारी खटिई जानुपर्ने ठोस कारण भएको अवस्थामा मात्र कर्मचारीलाई भ्रमणमा खटाइनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम भ्रमणमा जाँदा मितव्ययी किसिमले सवारी साधनको प्रयोग गर्नु पर्नेछ तर विशेष परिस्थितिमा भ्रमण गर्दा अख्तियार प्राप्त अधिकारीको स्वीकृति लिई हवाई यातायात लगायतका साधन प्रयोग गर्न बाधा पुग्ने छैन ।

(३) हवाई यातायातबाट भ्रमण गर्ने जनप्रतिनिधि पदाधिकारी तथा कर्मचारीले खर्च भुक्तानीका लागि इ-टिकट, ट्राभल एजेन्सीको बिल वा एयरलाइन्सको भर्पाइ र बोर्डिङ पास लगायतका कागजातहरु भुक्तानीको बिलसाथ अनिवार्य रुपमा पेस गर्नु पर्नेछ । निजले पेस गरेको इ-टिकट र बोर्डिङपासको फ्लाइट नम्बर र मिति भिडान गरेर मात्र निजलाई रकम भुक्तानी गरिनेछ ।

(४) अन्य निकायको निमन्त्रणामा बाहिरका जिल्लाका कार्यक्रममा सहभागी हुन कार्यालयको पूर्व स्वीकृति लिनु पर्नेछ ।

(५) उपदफा (४) बमोजिम स्वीकृति प्राप्त नगरी कार्यक्रममा सहभागिता जनाइएमा सो बापत कार्यालयबाट दैनिक तथा भ्रमण भत्ता उपलब्ध हुनेछैन ।

(६) भ्रमणमा जाने पदाधिकारी वा कर्मचारीले अनिवार्य रुपमा भ्रमण प्रतिवेदन पेस गर्नु पर्नेछ ।

परिच्छेद - ४
सवारी साधनको सञ्चालन र व्यवस्थापन

१९. सवारी साधन चालुअवस्थामा राख्नुपर्ने : (१) आफूले प्रयोग गरेको सरकारी सवारी साधनको संरक्षण गर्ने, अद्यावधिक र चालु अवस्थामा राख्ने दायित्व सम्बन्धित प्रयोगकर्तामा रहनेछ र निजले चालु अवस्थामा राख्न नसक्ने भएमा समयमै कार्यालयमा फिर्ता गर्नु पर्नेछ ।

(२) नयाँ सवारी साधनहरूको कम्तीमा दुई वर्षसम्म सर्भिसिड बाहेक मर्मत सम्भार गरिने छैन । कुनै कारणवश मर्मत गराउनै पर्ने अवस्था विद्यमान भएमा अख्तियार प्राप्त अधिकारीबाट स्वीकृति लिएर मात्र मर्मत गर्नुपर्नेछ । नयाँ सवारी साधनको प्रयोगकर्ताले निःशुल्क सर्भिसिड लगायतका अन्य सहूलियतहरूको सदुपयोग गर्नु पर्नेछ ।

(३) सवारी साधनको मर्मत सम्भार गर्दा सम्बन्धित चालकको प्रतिवेदनको आधारमा कारण खुलाई प्रयोगकर्ताले अनिवार्य रूपमा सिफारिस गरिसकेपछि मात्र मर्मतको प्रकृया अगाडि बढाइनेछ ।

(४) विशेष परिस्थितिमा बाहेक कार्यालयमा रहेका पुराना सवारी साधनहरूको लागि नियमित सर्भिसिड बाहेक वर्षमा बढीमा दुई पटक भन्दा बढी मर्मत सम्भार हुनेछैन ।

(५) कर्मचारीहरूले आफ्नो जिम्मामा रहेका एवम् उपयोग गरेका सवारी साधनको उचित संरक्षण तथा सम्बर्द्धन गर्नु पर्नेछ ।

(६) मर्मत गराइएका सवारी साधनको मर्मत अभिलेख राखिनेछ ।

२०. लिलाम गर्न सकिने : साधारण तरिकाले मर्मत सम्भार गर्दा पनि प्रयोग गर्न नसकिने भई प्रयोगकर्ताबाट कार्यालयमा फिर्ता प्राप्त हुन आएका सवारी साधनहरूलाई उक्त सवारी साधनको निर्माता कम्पनी वा निजको आधिकारिक बिक्रेताद्वारा सञ्चालित मर्मत केन्द्रमा जाँच गराई मर्मत गर्न बढी खर्च लाग्ने वा मर्मत गर्दा समेत राम्रोसँग सञ्चालन हुन नसक्ने देखिएमा त्यस्ता सवारी साधन एवम् कार्यालयको प्रयोजनमा आउन नसक्ने पुराना मेसिनरी औजार, फर्निचर लगायतका जित्सी सामान कानूनबमोजिम लिलाम गर्नु पर्नेछ ।

२१. बप इन्धन : पदाधिकारी एवम् कर्मचारीहरूलाई नियमित उपलब्ध हुने इन्धन बाहेक बप इन्धन आवश्यक परेमा पदाधिकारी/कर्मचारीले अनिवार्य रूपमा लगबुक प्रमाणित गरी माग फारामसहित अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष पेस गर्नु पर्नेछ । यसरी प्रयोगकर्ताको पुष्ट्याई सहितको माग प्राप्त हुन आएमा इन्धन स्वीकृत गर्ने अधिकार प्राप्त व्यक्तिले औचित्य हेरी स्वीकृति दिन सक्नेछ ।

परिच्छेद - ५

खरिद र उपयोग

२२. **खरिद योजना तयार गर्नुपर्ने** : कार्यालयले प्रत्येक शाखा तथा वडा कार्यालयबाट कार्यसम्पादन तथा सेवा प्रवाहका क्रममा आवश्यक पर्ने सामानको विवरण सङ्कन गरी एकीकृत वार्षिक खरिद योजना स्वीकृत गरी आर्थिक नियमानुसार खरिद गर्नु पर्नेछ ।
२३. **दरभाउपत्र वा प्रस्ताव माग गरी खरिद गर्ने** : एकलाख रुपैयाँ भन्दा बढी रकमको माल सामान तथा सेवा सोभै खरिद गर्दा मौजुदा सूचीमा रहेका परामर्शदाता वा सेवा प्रदायकबाट सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को अधिनमा रही लिखित रुपमा दरभाउपत्र वा प्रस्ताव माग गरी खरिद गर्नु पर्नेछ ।
२४. **विद्युतीय प्रणालीबाट खरिद गर्नुपर्ने** : ठेक्का प्रक्रियाबाट खरिद गर्नुपर्ने सम्पूर्ण निर्माण कार्य, मालसामान वा परामर्श सेवाहरु विशेष परिस्थिति बाहेक विद्युतीय प्रणाली (E-Bid) बाट खरिद गर्नु पर्नेछ ।
२५. **सोभै खरिद नगर्ने** : एक आर्थिक वर्षमा एकै पटक वा पटक पटक गरी मालसामान वा परामर्श सेवा वा निर्माण कार्यमा रु. पाँच लाख भन्दा बढी रकमको काम एउटै व्यक्ति, फर्म, कम्पनी वा संस्थाबाट सोभै खरिद गरिने छैन ।
२६. **मितव्ययिता अपनाउनुपर्ने** : (१) कार्यालयमा आवश्यक सामानहरु खरिद गर्दा बजारमा उपलब्ध भएसम्म स्थानीय वा स्वदेशी उत्पादनहरुको प्रयोगमा प्राथमिकता दिनु पर्नेछ ।
- (२) कार्यालयमा प्रयोग गरिने कागजातको मितव्ययी ढङ्गले उपयोग गर्नु पर्नेछ । खेप्दा गर्दा सकेसम्म पहिला प्रयोग भएका कागजको प्रयोग गर्नु पर्नेछ ।
- (३) कार्यालयमा प्रयोग हुने टेलिफोन, बिजुली बत्ती एवम् बिजुलीबाट सञ्चालन हुने उपकरणहरुको प्रयोगमा मितव्ययिता अपनाउनु पर्नेछ ।
२७. **कुर्सी टेबुलको प्रतिस्थापन** : सामान्यतया: सबै तहका कर्मचारीहरुले प्रयोग गरिरहेका कुर्सी पाँच वर्ष र टेबुल ७ वर्षसम्म प्रतिस्थापन गरिने छैन ।
२८. **रेनकोट/छाता भोला** : रेनकोट/ छाता भोला जस्ता विशेष प्रयोजनका सामग्री आवश्यकताका आधारमा मात्र उपलब्ध गराइनेछ ।

परिच्छेद - ६

बैठक/गोष्ठी/तालिम/सेमिनार/सम्मेलनको सञ्चालन

२९. बैठक/गोष्ठी/तालिम/सेमिनार/सम्मेलनको सञ्चालन : (१) स्वीकृत कार्यक्रम, बजेट र कार्ययोजना बिना बैठक/गोष्ठी/तालिम/सेमिनार/सम्मेलन जस्ता कार्यक्रमहरु राखिने छैन
- (२) बैठक/गोष्ठी/तालिम/सेमिनार/सम्मेलन आदि सञ्चालन गर्दा स्वीकृत नर्म्स एवम् प्रचलित कानून बमोजिम हुने गरी गर्नु पर्नेछ ।
३०. कर्मचारी प्रोत्साहन : सार्वजनिक बिदाको दिन कार्यालयमा आई विशेष काम गर्नु परेमा कार्यालय प्रमुखबाट प्रमाणित गराएर मात्र तोकिए बमोजिमको सुविधा उपलब्ध गराइनेछ ।
३१. कर्मचारी नखटाइने : कार्यालयसँग असम्बद्ध रहेको वा आवश्यक र उपयोगी नदेखिएको कुनै पनि बैठक, तालिम, गोष्ठी तथा सेमिनार आदिमा भाग लिन वा सहभागिताका लागि यस कार्यालयका कुनैपनि कर्मचारी खटाइने छैन ।
३२. प्रतिवेदन पेस गर्ने : विभिन्न राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय बैठक, तालिम, गोष्ठी तथा सेमिनारमा भाग लिन वा कार्यालयको प्रतिनिधित्व गर्न खटिएको कर्मचारी एवम् जनप्रतिनिधि पदाधिकारी वा कर्मचारी एवम् पदाधिकारीहरुको टोलीले त्यस्ता बैठक वा कार्यक्रमका सम्बन्धमा उठान भएका विषयवस्तुहरु उल्लेख गरी विस्तृत वा संक्षिप्त प्रतिवेदन तयार गरी अनिवार्य रुपमा कार्यालयमा पेस गर्नु पर्नेछ ।

परिच्छेद - ७

विविध

३३. आन्तरिक लेखापरीक्षण गर्नुपर्ने : (१) कार्यालयको आर्थिक कारोबारहरूको नियमित आन्तरिक लेखा परीक्षण र आन्तरिक नियन्त्रणको व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ ।
- (२) भोटखोला गाउँपालिका अन्तर्गतका सामुदायिक विद्यालय, सामुदायिक सिकाई केन्द्र लगायत गाउँपालिकाबाट खर्च भुक्तान हुने कार्यालयहरूको समेत चौमासिक रुपमा आन्तरिक लेखापरीक्षण गर्नु पर्नेछ ।
३४. तत्काल सुधार गर्ने : कार्यालयले आन्तरिक लेखापरीक्षणबाट सुधारका लागि औल्याइएको व्यवस्थापकीय विषयहरूमा तत्काल सुधार गर्नु पर्नेछ । एउटै विषय पटकपटक दोहोरिन आएको देखिएमा सुपरिवेक्षकले सम्बन्धित कर्मचारीको कार्यसम्पादन मूल्याङ्कनको अङ्क कट्टा गर्न सक्नेछ ।
३५. प्रगति विवरण प्रकाशित गर्नुपर्ने : कार्यालयको आम्दानी र खर्चको मासिक एवम् चौमासिक विवरण अवधि समाप्त भएको एकहप्ता भित्र र वार्षिक प्रगति विवरण एक महिना भित्र सार्वजनिक गर्नु पर्नेछ ।
३६. सुरक्षित राख्ने : कार्यालयको नाममा भएको निकास रकमान्तर, थप बजेट र खर्च समर्थन सम्बन्धी फाइल कम्तीमा तीन आर्थिक वर्षसम्म सुरक्षित राख्नु पर्नेछ ।
३७. बैक हिसाब मिलान गर्नुपर्ने : राजस्व तथा विनियोजन तर्फको आर्थिक कारोबारको प्रत्येक महिना भुक्तान भएको सात दिनभित्र बैकसँग हिसाब मिलान गरी सेस्ता प्रमाणित गरी राख्नु पर्नेछ ।

:: समाप्त ::